

**UCHWAŁA NR LXIII/485/24
RADY POWIATU WE WŁOCŁAWKU**

z dnia 22 marca 2024 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową w powiecie włocławskim na lata 2024-2025.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r., poz. 107) oraz art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 oraz z 2023 r., poz. 289, 535 i 1606) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Powiatowy program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową w powiecie włocławskim na lata 2024-2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu we Włocławku.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 22 marca 2024 r.

Przewodniczący Rady

Zygmunt Stanisław Wierzowiecki

Powiatowy program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową w powiecie włocławskim na lata 2024-2025.

**Rozdział 1
Wprowadzenie**

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej pojęcie przemocy definiowane jest jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej podkreśla, iż władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie, poszanowanie ich praw i wolności oraz zwiększać skuteczność przeciwdziałania przemocy domowej, w przypadku wystąpienia przemocy, gdzie podstawowe prawa człowieka są naruszane, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej. Przeciwdziałanie przemocy domowej obejmuje działania skierowane zarówno do osób doznających przemocy, jak i do osób stosujących przemoc domową. Skuteczność działań podejmowanych wobec rodziny, w której istnieje przemoc zależy w głównej mierze od wieloaspektowości i kompleksowości udzielanej pomocy. Jedną z form oddziaływań skierowaną do osób stosujących przemoc jest program psychologiczno-terapeutyczny, który ma na celu zmianę wzorców zachowań i postaw uczestników programu. Powiatowy program psychologiczno- terapeutyczny jest obok realizowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku, Powiatowego programu korekcyjno-edukacyjnego, programem skierowanym do osób stosujących przemoc domową. Istotą programu jest realizacja celów terapeutycznych, które umożliwią zwiększenie samoświadomości, umiejętności samoregulacji oraz wpłyną na zmianę dotychczasowych postaw i zachowań, które pozwolą na lepszą adaptację społeczną i optymalny poziom funkcjonowania w życiu codziennym.

Realizacja programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową wynika z ustawowych zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat, w ramach:

- art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249, z późn. zm.),
- rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023 r. poz. 1163),
- rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1164),
- Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2023, przyjęty Uchwałą Nr 205 rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 roku (Monitor polski z dnia 15 listopada 2023 r., poz. 1232).

Niniejszy program stanowi uzupełnienie oferty pomocowej Powiatu na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, służącej realizacji zadań wynikających z Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej powiatu włocławskiego na lata 2021-2025.

Rozdział 2

Cele programu

Cel główny: powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym jej stosowaniem oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy.

Działania psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domowa będą realizowane poprzez następujące **cele szczegółowe:**

- 1) wzbudzanie motywacji wewnętrznej do zmiany zachowania przez analizę przyczyn postępowania i wgląd w mechanizmy własnych zachowań,
- 2) zdobycie lub poszerzenie przez uczestników wiedzy i umiejętności powstrzymywania się od zachowań przemocowych,
- 3) nabycie umiejętności służących rozwiązywaniu problemów i konfliktów bez użycia przemocy,
- 4) nabycie i kształtowanie umiejętności prospołecznych, w tym asertywności, empatii, rozpoznawania, nazywania i wyrażania emocji, radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych, w tym radzenia sobie ze stresem, lękiem i złością,
- 5) poszerzenie samoświadomości, zwłaszcza w kontekście własnych zasobów oraz ograniczeń i negatywnych stereotypów funkcjonowania w relacjach rodzinnych,
- 6) nabycie i doskonalenie umiejętności wychowawczych i rodzinnych opartych na wychowaniu bez przemocy,
- 7) rozwój umiejętności związanych z budowaniem relacji rodzinnych i partnerskich,
- 8) pogłębianie wiedzy na temat wpływu przemocy na relacje społeczne i sposobów jej przeciwdziałania,
- 9) diagnozowanie potrzeb i nabywanie umiejętności dobierania prawidłowych strategii w ich zaspokajaniu,
- 10) wzmacnianie postawy odpowiedzialności wobec siebie i innych.

Rozdział 3

Zakładane rezultaty

Zakłada się, że realizowany program psychologiczno-terapeutyczny doprowadzi do zmiany postaw i zachowań uczestników, a w konsekwencji przyczyni się do zatrzymania przemocy domowej. Przewidywane efekty realizacji programu:

- zatrzymanie przekazywania przemocowych wzorców rozwiązywania problemów w rodzinie,
- uświadomienie uczestnikom osobistej odpowiedzialności za zachowania wobec rodziny,
- wzrost kompetencji uczestników programu w zakresie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów w związku i rodzinie,
- wzrost kompetencji uczestników w zakresie podejmowania działań zaradczych i interwencyjnych.

Rozdział 4

Realizacja programu

4.1. Czas realizacji

Program psychologiczno-terapeutyczny realizowany będzie w latach 2024-2025. W ciągu jednego roku zakłada się zrealizowanie maksymalnie dwóch edycji programu, w każdej od 1 do 3 grup (minimum 5 osobowych). Realizacja programu odbywać się będzie w systemie zamkniętym. Nie przewiduje się dołączania w trakcie realizacji zajęć nowych uczestników. Można natomiast tworzyć nowe grupy rozpoczynające program od początku. Łączny czas programu obejmuje minimum 25 godzin zajęć na jednego sprawcę przemocy.

Program realizowany będzie w formie spotkań indywidualnych i grupowych. Poszczególne formy mogą być stosowane przemiennie, tak aby w jak największym stopniu zindywidualizować i dostosować oddziaływania psychologiczno-terapeutyczne do potrzeb osób stosujących przemoc.

Ilość grup uzależniona będzie od posiadanych środków finansowych w kolejnych latach realizacji programu oraz ilości osób, które zgłoszą się do uczestnictwa w programie.

Zajęcia grupowe prowadzone będą w składzie minimum 5 osób.

4.2. Sposób realizacji

Programy psychologiczno-terapeutyczne będą realizowane w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku lub na terenie powiatu włocławskiego, z zastrzeżeniem, że zajęcia nie będą odbywać się w miejscu i czasie, w którym udziela się pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej.

Program psychologiczno-terapeutyczny może mieć różne podstawy teoretyczne, wynikające z preferencji osób prowadzących zajęcia: The Duluth Model, TZA- pełny, elementy bądź modyfikacja, podejście skoncentrowane na rozwiązaniach TSR/BSFT, program autorski.

Prowadzący opracują szczegółowy harmonogram zajęć i przedstawią go akceptacji Dyrektorowi PCPR we Włocławku, przeprowadzą rekrutację i zdiagnozują uczestników programu, przygotują i podpiszą z uczestnikami kontrakty, będą prowadzić ewidencje obecności na podstawie listy obecności.

4.3. Nabór i selekcja uczestników

Program adresowany jest do pełnoletnich mieszkańców powiatu włocławskiego stosujących przemoc domową, w szczególności:

- skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy domowej, zobowiązanych do uczestnictwa w programie psychologiczno-terapeutycznym,
- skierowanych przez Zespoły Interdyscyplinarne w związku z prowadzoną w danej rodzinie Niebieską Kartą,
- samodzielnie zgłaszających chęć uczestnictwa w programie,
- skierowanych przez inne organy, instytucje i organizacje.

Uczestnictwa w programie odmawia się:

- uzależnionym od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych, z wyłączeniem osób, które zakończyły program psychoterapii uzależnień,
- chorym psychicznie,
- nałogowym hazardzistom,
- osobom, które nie są sprawcami przemocy domowej.

4.4. Warunki uczestnictwa

Warunkiem uczestnictwa w programie jest pomyślna kwalifikacja uczestnika dokonywana w czasie wstępnego rozpoznania diagnostycznego, prowadzonego podczas spotkania indywidualnego, które jest pierwszym etapem realizacji programu.

Rozpoznanie diagnostyczne (w formie pisemnej) obejmuje, m. in.:

- rzeczywiste okoliczności skierowania do programu,
- określenie czy uczestnik aktualnie stosuje przemoc,
- najgroźniejsze oraz typowe formy i okoliczności przemocowych zachowań,
- aktualną sytuację rodzinną, zawodową oraz prawną (np. postanowienia w sprawach rodzinnych, karnych, w tym związanych ze stosowaniem przemocy, zobowiązanie do uczestnictwa w programie psychologiczno-terapeutycznym),
- cechy osobiste istotne dla pracy psychologiczno-terapeutycznej.

Przed przystąpieniem do drugiego etapu programu uczestnicy podpisują kontrakt określający zasady uczestnictwa w programie. Kontrakt zawiera:

- formalne wymogi systematycznej obecności na zajęciach wraz z określeniem konsekwencji za uchylenie się od udziału w programie,
- zobowiązanie do niestosowania przemocy domowej,
- zobowiązanie do powstrzymywania się od spożycia alkoholu i zażywania substancji psychoaktywnych,

- zobowiązanie do bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego zachowania podczas uczestnictwa w zajęciach,
- uznanie osobistej odpowiedzialności za fakt stosowania przemocy domowej.

Wobec osób, których uczestnictwo w programie związane jest z decyzją sądu, policji, prokuratury i innych instytucji kierujących stosuje się powiadomienie tych organów i instytucji o:

- przystąpieniu sprawcy do programu,
- każdej sytuacji uchylania się od udziału w programie,
- zakończeniu uczestnictwa w programie.

Fakt uczestnictwa w programie osób dobrowolnie zgłaszających się jest objęty tajemnicą.

4.5. Źródła finansowania

Środki finansowe na działania określone w Powiatowym programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową w powiecie wrocławskim na lata 2024-2025, pozyskiwane będą z budżetu państwa, zgodnie z art. 6 ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U z 2021 r., poz. 1249, z późn. zm.).

Planowanie wydatków następuje na poziomie powiatu corocznie, a realizacja programu uzależniona jest od wysokości środków przekazywanych samorządowi powiatowemu z budżetu państwa na ten cel.

4.6. Realizatorzy programu

Koordinatorem Powiatowego programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową w powiecie wrocławskim na lata 2024-2025 jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławku, które współpracować będzie m.in. z ośrodkami pomocy społecznej (w tym zespołami interdyscyplinarnymi i grupami diagnostycznymi), sądem, prokuraturą, policją.

Oddziaływania psychologiczno-terapeutyczne prowadzone będą przez osoby spełniające wymogi § 5 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz. U. z 2023 r., poz. 1166).

4.7. Monitoring i ewaluacja

Informację z realizacji niniejszego programu Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie składać będzie corocznie Radzie Powiatu we Wrocławku wraz ze sprawozdaniem z realizacji Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w powiecie wrocławskim na lata 2021-2025.

Realizując program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową stosuje się system monitoringu zachowań uczestników w trakcie trwania programu i do 3 lat po jego zakończeniu. Monitoring i ewaluacja w przypadku osób, które do uczestnictwa w programie zobowiązały:

- sąd - dokonywana będzie przez kuratora,
- zespół interdyscyplinarny - dokonywana będzie członków grupy diagnostyczno-pomocowej, a po zakończeniu prowadzenia procedury "Niebieskiej Karty" przez pracownika socjalnego właściwej jednostki pomocy społecznej.

W przypadku osób, które uczestniczyć będą dobrowolnie w programie wizytacje środowiska przeprowadzi pracownik socjalny właściwy dla miejsca zamieszkania. Z uczestnikami programu zostaną przeprowadzone ankiety ewaluacyjne zarówno wstępne, jak i końcowe. Wyniki badań z monitoringu wykorzystane zostaną w pracy nad doskonaleniem technik oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych.

Ewaluacja zachowań uczestników programu przeprowadzana będzie raz w roku przez okres 3 lat na prośbę Dyrektora PCPR we Wrocławku.

4.8. Podstawa prawna

Powiatowy program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową w powiecie wrocławskim na lata 2024-2025 oparty jest przede wszystkim na założeniach:

- 1) Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,

- 2) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021r., poz. 1249, z późn. zm.),
- 3) rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz. U. z 2023 r., poz. 1166),
- 4) rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1164),
- 5) Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (Uchwała Nr 205 Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2023 r.).

Uzasadnienie

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat, zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249, z późn. zm.), należy w szczególności opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

Działania przeciwdziałania przemocy, w tym również na rzecz pomocy sprawcom przemocy domowej ujęte zostały w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Włocławskim, przyjętej Uchwałą Nr XII/118/15 Rady Powiatu we Włocławku z dnia 29 grudnia 2015 r. oraz Powiatowym programie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w powiecie włocławskim na lata 2021-2025. Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową jest integralnym elementem kompleksowych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy. Głównym celem programu jest powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym jej stosowaniem oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy. Cel ten ma być osiągnięty poprzez zmianę postaw osób stosujących przemoc. Program kierowany jest do pełnoletnich mieszkańców powiatu włocławskiego stosujących przemoc domową.

Środki finansowe na działania określone w Powiatowym programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową w powiecie włocławskim na lata 2024-2025, pozyskiwane będą z budżetu państwa, zgodnie z art. 6 ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U z 2021 r., poz. 1249, z późn. zm.).

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.